

zdravlje

Rendgenski pregledi dojke

Posljednjih trideset godina zabilježen je porast karcinoma dojke, koji zauzima prvo mjesto među najčešćim zloćudnim oboljenjima žena. Ali, smrtnost je sve manja zahvaljujući modernoj rendgenskoj aparaturi koja otkriva bolest u ranim stadijima. Mr. sc. dr. Suzana Dilić, specijalista radiolog, govori o važnosti redovnih pregleda, te kako i kada ih obaviti

Napisala **Anida Sokol**
Snimio **Nikola Blagojević**

Često čitamo i slušamo o karcinomu dojke, ali rijetko se odvažimo otići na pregled. Rano otkrivanje karcinoma je od životnog značaja i zbog toga je neophodno da svaka žena redovno ide na preglede. "Karcinom dojke predstavlja važan

zdravstveni, ekonomski i socijalni problem, a posljednjih tridesetak godina zabilježen je porast ovog oboljenja kako u Evropi i SAD-u, tako i kod nas u Bosni i Hercegovini", govori mr. sc. dr. Suzana Dilić, specijalista radiolog iz Poliklinike Sunce Agram, koja je magistrirala iz područja malignih oboljenja dojke.

Karcinom dojke je treći najčešći rak općenito, rangiran zajedno s rakom debelog crijeva, iza raka bronhija i želuca. Kod žena je to

prvo najčešće maligno oboljenje i čini 25 posto svih malignoma. Međutim, paralelno s porastom broja oboljelih, smrtnost je sve manja zahvaljujući razvitku sve savremenije radiološke opreme, visokosofisticiranih ultrazvučnih aparata, najsavremenijih digitalnih aparata za mamografiju, a na raspolaganju su i aparati za magnetnu rezonancu (MRI), koji za cilj imaju ranu detekciju, tj. otkrivanje bolesti u samom začetku. "Rak dojke je izlječiv u 90 posto slučajeva ako se rano dijagnosticira", govori doktorica Dilić i upućuje na važnost redovnih pregleda.

Faktori rizika i godišnja dob

Prije nego žene odu na pregled, neophodno je da znaju osnovne faktore rizika. Doktorica Dilić navodi sljedeće: "Pozitivna porodična anamneza u smislu maligniteta po ženskoj liniji, prethodni karcinom u jednoj dojci, naslijeđeni genetski faktori BRCA1 i BRCA2, hormonalni i reproduktivni faktori, kasna menopauza, gojaznost. Od vanjskih faktora to su jonizirajuće zračenje, posebno u dobi mlađoj od 40 godina, povećan unos masti i alkohola, hormonalna nadomjesna terapija i nedostatak fizičke aktivnosti."

Nastanak raka nemoguće je spriječiti, ali se on može redovnim pregledima i ranim otkrivanjem na vrijeme liječiti. "Za rano otkrivanje raka dojke preporučuje se samopregled dojki jednom mjesečno već nakon 20. godine života, ultrazvučni pregled jednom godišnje nakon 35. godine, a nakon 40. godine mamografski pregled jednom u dvije godine. Nakon 50. godine života mamografski pregled trebalo bi obaviti jednom godišnje. Ukoliko osoba ima već navedene faktore rizika, mamografija se preporučuje jednom godišnje već nakon 35. godine života." Iako je dobna granica žena koje obolijevaju sve niža, ipak kod žena između 40 i 50 godina karcinom dojke uzrokuje veću smrtnost nego sve druge bolesti zajedno.

Pregledi i savremena aparatura

"Žene redovno trebaju da odlaze na sistematske rutinske preglede, a ukoliko su prilikom samopregleda napipale čvorčić u području

Hrana koja sadrži antioksidanse

- Voće: bobičasto, agrumi, kajsije, mango i crno grožđe
- Povrće: brokula, špinat, paradajz, mrkva i paprika
- Mahunarke: grah bubrežnjak, pinta grah i soja
- Orašasti plodovi: pecan orasi, orasi, pistacio i lješnjaci
- Napici: kafa (instant i kuhana), čaj (posebno zeleni) i crno vino
- Tamna čokolada

čju dojke ili pazuha, ili imaju sukrovičav iscjeđak iz bradavice, ili ako dođe do iznenadnog uvlačenja jedne od bradavica, pregled treba odmah uraditi. Isto tako, ukoliko je dojka otečena, crvena i bolna na dodir, ili se javne povećane žlijezde u pazušnoj jami praćene bolovima u ruci i ramenu, potrebna je ultrazvućna ili mamografska dijagnostika i pregled specijaliste.”

Ukoliko je rijeć o mlađoj osobi, radi se ultrazvuk uz pomoć kojeg se mogu dijagnosticirati promjene velićine tri do ćetiri milimetra. U najvećem procentu rijeć je o dobroćudnom oboljenju koje se kasnije redovno prati. Ukoliko je ipak promjena sumnjiva, radi se mamografija ili citološka punkcija.

Žene se ne trebaju plašiti pregleda jer je rijeć o modernoj aparaturi koja je bezbolna i brza. Najsavremenija je digitalna mamografija, koja ima minimalno rendgensko zraćenje,

pretraga prema najnovijim evropskim i amerićkim vodićima za maligne bolesti dojke, te da je sušćina u metodi trodijelnog pregleda, koji omogućava poboljšanje dijagnostićke sigurnosti, a obuhvata: fizikalni pregled dojke, mamografiju i/ili ultrazvuk i citološku punkciju pod kontrolom ultrazvuka.

Citološka punkcija pod kontrolom ultrazvuka je brza, efikasna i jednostavna metoda, koja se izvodi uvođenjem vrlo tanke fleksibilne igle u patološku promjenu na dojci s ciljem da se dobije uzorak za citološku analizu, a koju timski izvode radiolog i citolog. Ukupna taćnost ove trodijelne metode pregleda (triple provjere) iznosi 95 do 100%.

Odgovornost prema vlastitom zdravlju

Ako se dokaže da se radi o zloćudnoj promjeni planira se dalja obrada i terapija kada

VLASTITA ODGOVORNOST Dr. Suzana Dilić savjetuje ženama da imaju odgovornost prema sebi i vlastitom zdravlju i vode umjereni život, što podrazumijeva umjerenu tjelesnu aktivnost, oprezno i kontrolirano konzumiranje alkohola te redovne sistematske preglede koji obavezno ukljućuju mamografiju ili ultrazvuk, ovisno o životnoj dobi

daje visokokvalitetan slikovni prikaz unutrašnje strukture dojke, a slika se kompjuterski obrađuje i omogućava proućavanje detalja promjena, kao i upoređivanje s ranijim nalazima. Također se koristi i magnetna rezonanca za određene specifićne slućajeve, kada određene promjene treba dijagnostićki precizirati radi potpunijeg i detaljnijeg nalaza.

Sve ove metode se nadopunjuju i omogućavaju postavljanje sigurne dijagnoze i ranog otkrivanja bolesti. Doktorica Suzana Dilić nam napominje da se koriste algoritmi (redoslijedi)

se ukljućuje cijela ekipa stručnjaka za bolesti dojke. Ako sve tri pretrage govore u prilog benigniteta tj. dobroćudne promjene tada se promjena u daljem toku samo klinićki prati.

U rijetkim slućajevima, nalaz citološke punkcije mođe biti negativan, tj. uzeti materijal nije adekvatan za citomorfološku analizu, a sve druge pretrage mogu upućivati da se radi o zloćudnoj promjeni. U takvim slućajevima potrebno je ponoviti pretragu, a ako se ponovo dobije neadekvatan uzorak u obzir dolazi punkcija širokom iglom (core biopsija), kojom se

Dr. Suzana Dilić:
"Rak dojke je izljećiv u 90 posto slućajeva ako se rano dijagnosticira"

dobije uzorak tkiva dojke za patohistološku analizu.

Doktorica Suzana Dilić savjetuje ženama da imaju odgovornost prema sebi i vlastitom zdravlju i vode umjereni život, što podrazumijeva umjerenu tjelesnu aktivnost, oprezno i kontrolirano konzumiranje alkohola te redovne sistematske preglede koji obavezno ukljućuju mamografiju ili ultrazvuk ovisno o životnoj dobi. Naglašava važnost zdrave kuhinje, proizvode od soje i lana, te uzimanje antioksidansa koji utiću na usporavanje stvaranja slobodnih radikala koji potiću stvaranje zloćudnih bolesti. Isto tako, posebno istiće da s obzirom na ogroman porast oboljenja raka dojke, kao i visokog procenta izljećenja u slućaju ranog otkrivanja, treba stalno i upomo istićati ove činjenice i tako uticati na edukaciju ženske populacije.■

dita

Blic

za čist i mirisan dom

Grill
Temeljiti čistaić tvrdokornih masnoća i zagorjelih naslaga

kuhinja
Uništava bakterije, a radne površine ostavlja čistim

staklo
Staklenim površinama daje savršenu čistoiću i sjaj

kupatilo
Efikasno uklanja nećistoće, ostavlja prijatan miris lavande i djeluje antibakterijski

DeoFresh
OSVJEŽIVAĆ PROSTORA
Obogaćuje prostor mirisnom svježinom